

מדינת ישראל
משרד החינוך

ראמ"ה
הרשות הארצית
למדידה והערכה בחינוך

המזכירות הפדגוגית

מיצ"ב

מבחן בעברית

כיתה ה' | פנימי

שם התלמיד/ה: _____

הכיתה: _____

לפניכם מבחן בעברית:

- במבחן שני טקסטים, שאלות העוסקות בטקסטים האלה ומשימה בהבעה בכתב.
- קראו את הטקסטים בעיון והשיבו על כל השאלות ברצינות רבה ובתשומת לב.
- הקפידו על ניסוח בהיר בכל התשובות ובמשימה בהבעה בכתב.
- אם תתבקשו לבחור תשובה נכונה אחת מבין כמה תשובות, סמנו $\times$ ליד

קראו את טקסט המידע שלפניכם, וענו על השאלות שאחריו.

לואי בְּרִייל – ממציא כְּתַב בְּרִייל

מתוך ויקימדיה העברית

איור 1: לואי בְּרִייל
1852–1809

לואי בְּרִייל נולד בשנת 1809 בכפר קטן בצרפת. כשהיה בן שלוש שיחק בכלי עבודה של אביו וְהִתְעוּר בשתי עיניו. כשהיה בן עשר הוא נשלח לפנימייה* לילדים עיוורים, ושם למד לקרוא.

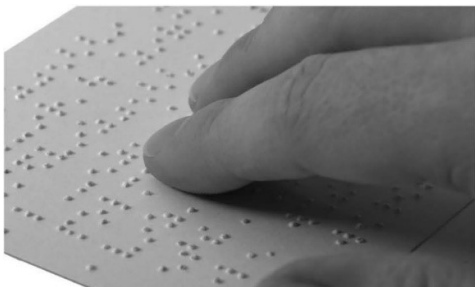
בתקופת ילדותו של לואי בְּרִייל למדו עיוורים לקרוא בעזרת מישוש

5 הצורה של כל אות. באותה תקופה הודפסו ספרים לעיוורים באותיות רגילות, אך הן היו גדולות ובולטות מעל פני הנייר. הקריאה לפי

השיטה הזאת הייתה קשה מאוד. האותיות הבולטות היו גדולות מאוד ולעיוורים היה קשה לזהותן, ומשום כך היה קצב הקריאה אִיטי ביותר. כמו כן בְּשָׁל גודל האותיות היו הספרים כבדים ולא נוחים לשימוש. נוסף לכך היה תהליך הייצור של ספרים כאלה כרוך בהוצאות כספיות רבות, ולכן היה מחיר הספרים יקר מאוד והם היו מעטים.

10 למרות הקושי לקרוא בעזרת מישוש אותיות בולטות הצליח לואי בְּרִייל לקרוא שוב ושוב את מעט הספרים שהיו בפנימייה, ואף התעקש ללמוד תווים לפי אותה שיטה ולנגן בפסנתר ובכינור.

15 כשהיה לואי בְּרִייל בן שתיים–עשרה, ביקר בפנימייה שלו אדם ששמו שְׂאָרְל בְּרִיֵּיה, שהיה קצין בצבא צרפת. בְּרִיֵּיה סיפר למורים ולתלמידים בפנימייה על שיטה שפיתח כדי למסור הודעות כתובות מהמפקד לחייליו בשעות הלילה כשחשוך מסביב. השיטה של בְּרִיֵּיה התבססה על 12 נקודות בולטות המסודרות בצורות שונות. לכל אות נקבע סדר מסוים של נקודות, וכשמיששו החיילים את הנקודות הם יכלו לזהות את האותיות. בעזרת השיטה הזאת הצליחו החיילים לקרוא בְּשָׁקָה. התלמידים בפנימייה ניסו ללמוד לקרוא לפי שיטתו של בְּרִיֵּיה, אך הם נתקלו בקשיים רבים, בעיקר מפני שזיהוי האותיות המבוססות על 12 נקודות נמשך זמן רב.

איור 2: אדם מפענח כְּתַב בְּרִייל בעזרת מישוש נקודות בולטות

25 למרות הקשיים התלהב לואי בְּרִייל מהשיטה של בְּרִיֵּיה, וההתלהבות הזאת דְּרָבְנָה אותו לשכלל אותה. כשהיה לואי בְּרִייל רק בן חמש-עשרה הוא צמצם את מספר הנקודות מ-12 ל-6, ובעזרת צירופים שונים של נקודות בולטות הוא יצר כתב חדש שבו כל האותיות בצרפתית וכל הַסְפָּרוֹת.

* פנימייה – מקום מגורים ולימודים לילדים

שאלות 1-3 עוסקות בלואי ברייל.

1. לפניכם טבלה של אירועים בחייו של לואי ברייל. השלימו את החסר בטבלה.

הגיל	האירוע
בן 3	_____
בן 12	לואי ברייל פגש את הקצין הצרפתי בריייה _____
בן 15	_____
בן 20	_____

2. בשורות 11-13 כתוב:

"למרות הקושי לקרוא בעזרת מישוש אותיות בולטות הצליח לואי ברייל לקרוא שוב ושוב את מעט הספרים שהיו בפנימייה, ואף התעקש ללמוד תווים לפי אותה שיטה ולנגן בפסנתר ובכינור."

מה אפשר ללמוד מהכתוב בשורות האלה על אופיו של לואי ברייל? הסבירו את תשובתכם.

---

3. לואי ברייל המציא את כתב ברייל למען עיוורים.

מה עוד עשה לואי ברייל למען עיוורים?

כתבו שני דברים שהוא עשה לפי שורות 34-42.

1. _____

2. _____

שאלות 4-7 עוסקות בהתפתחות הכתב לעיוורים.

4.

באיזו דרך קראו עיוורים בתקופת ילדותו של לואי בְּרִייל?

5.

השיטה של בְּרִייל פותחה בשביל חיילים.
מדוע התאימה השיטה הזאת גם לעיוורים?

6.

לפניכם קטע העוסק בכתב בְּרִייל.
הקיפו את המילים המתאימות כדי להשלים את הקטע.

לואי בְּרִייל התלהב משיטת הכתב של בְּרִייל והחליט⁽¹⁾
(להסביר / לשפר / לפרסם)
אותה. בעקבות זאת הוא המציא את כתב בְּרִייל. הכתב הזה מאפשר לעיוורים
לקרוא בעזרת _____⁽²⁾.
(הגדלה / השוואה / מישוש)
בכתב בְּרִייל האותיות מבוססות על צירופים שונים של 6 נקודות.
בכל אות _____⁽³⁾ נקודות אחרות מתוך 6 הנקודות.
(מוסיפים / מבליטים / מעתיקים)
כדי _____⁽⁴⁾ את האותיות יש לגעת בנקודות בקצות האצבעות.
(לכתוב / ליצור / לזהות)
כתב בְּרִייל קיים ב _____⁽⁵⁾ רבות, ובעזרתו אפשר לייצג
(שפות / שיטות / המצאות)
גם ספרות ואפילו תווים מוזיקליים.

7.

בשורות 30–31 כתוב: "השיטה שפיתח לואי בְּרִייל התקבלה באהדה רבה בקרב עיוורים."

מדוע התקבלה השיטה של לואי בְּרִייל באהדה רבה בקרב עיוורים?

שאלות 8–10 עוסקות בטקסטים הנלווים לטקסט המידע.

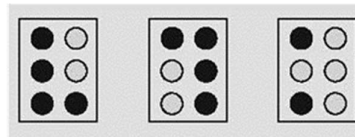
8.

מה היא המטרה העיקרית של איור 3 שבעמוד 5?

- א להציג לקורא את היתרונות של כְּתַב בְּרִייל.
- ב להמחיש לקורא איך נראה כְּתַב בְּרִייל בעברית.
- ג להציג לקורא את ההבדל בין כְּתַב בְּרִייל ובין כְּתַב בְּרִיִּיה.
- ד להדגים לקורא את ההבדל בין כְּתַב בְּרִייל בשפות שונות.

9.

לפניכם מילה הכתובה בְּכַתֵּב בְּרִייל:

היעזרו באיור 3 שבעמוד 5 וכתבו את המילה הזאת בכתב רגיל.

10.

האם לדעתכם כדאי להמשיך וללמד את קְּתַב בְּרִייל בבתי ספר לעיוורים?
הסבירו את תשובתכם. היעזרו בטקסט המידע "לואי בְּרִייל – ממציא קְּתַב בְּרִייל"
ובטקסט הנלווה לו "להאזין במקום לקרוא".

שאלות 11–15 עוסקות בלשון.

11.

בשורות 22–24 כתוב: "למרות הקשיים התלהב לואי בְּרִייל מהשיטה של בְּרִייל, וההתלהבות הזאת דְּרִבְּנָה אותו לשכלל אותה."
מה פירוש המילה דְּרִבְּנָה במשפט הזה?

- א קִיּוּנָה
- ב עוֹדְדָה
- ג עֲנִינָה
- ד לִימָדָה

12.

בשורה 33 המילים "קְּתַב בְּרִייל" כתובות בין מירכאות.
המירכאות במילים האלה מציינות –

- א שהמילים הן ציטוט מדברי לואי בְּרִייל.
- ב שהמילים הן במשמעות הפוכה.
- ג שהמילים הן בשפה פשוטה.
- ד שהמילים הן נֶשֶׁם של שיטה.

בשורות 39–41 כתוב: "כעבור זמן היה לואי בְּרִייל שותף גם בפיתוח המכונה הראשונה

שְׁאֵפְשָׁרָה להדפיס ספרים לפי שיטתו."

כתבו בכל משפט מילה מתאימה מהשורש פ-ת-ח.

1. כְּתַב בְּרִייל _____ על ידי לואי בְּרִייל.
2. הספרייה המרכזית לעיוורים _____ בישראל בשנת 1951.
3. בזכות ה _____ הטכנולוגית עיוורים יכולים להאזין לספרים מושמעים.
4. הערב תתקיים _____ חגיגת של תערוכת ציורים של אומנים עיוורים.

במשפטים שלפניכם (מהטקסט "כְּתַב בְּרִייל" שבעמוד 5) יש מילים מודגשות:

"... ביד אחת העיוור **שומר** על מקום השורה, ובעזרת אצבעות היד האחרת הוא **מְמַשֵּׁשׁ**

את הנקודות הבולטות ומפענח את הכתוב."

מה משותף למילים המודגשות?

סמנו נכון או לא נכון ליד כל משפט.

לא נכון	נכון	
☐ 2	☐ 1	1. הן מאותו שורש.
☐ 2	☐ 1	2. הן כתובות בזמן הווה.
☐ 2	☐ 1	3. הן מציינות אותה משמעות.
☐ 2	☐ 1	4. הן שמות תואר.
☐ 2	☐ 1	5. הן כתובות בלשון זכר.

קראו את הסיפור שלפניכם, וענו על השאלות שאחריו.

משפט הריחות

פעם, בארץ רחוקה, חי אופה חרוץ. לילה-לילה לָש בצק ואפה לחם ולחמניות, ובכל בוקר, טרם זריחת השמש, מכר אותם לתושבי העיר.

האופה אהב את עבודתו. הוא אהב את הבצק, אהב את האש בתנור, אהב את ניחוח הלחם הטרי שהתפשט עם בוקר מהמאפייה לרחוב, אך יותר מכול אהב את הכסף שקיבל תמורת הלחם והלחמניות. כאשר חזר ומנה את מטבעות הכסף, לא היה אדם מאושר ממנו. 5

לשכנו של האופה, שהתגורר סמוך למאפייה, היה אופי שונה מאוד. השכן לא אהב לעבוד קשה, הוא אהב את הבטלה. הוא הסתפק במעט שֶהִשְׁתַּכֵּר מעת לעת, והעדיף להשתרע בְּפֶתַח ביתו, להתחמם בשמש ולהקשיב לציוץ הציפורים. לא אָחַר הכסף היה להוט, אלא אחר ההנאות הפשוטות של החיים.

וכשם שנהנה השכן מחום השמש ומציוץ הציפורים, כך נהנה גם מניחוח הלחם הטרי שעלה בכל בוקר מהמאפייה. אך התפשט הריח באוויר, וכבר היה השכן יוצא החוצה ומתרווח בְּפֶתַח ביתו. באותה שעה היה האופה יושב בפתח המאפייה, חוזר וּמְמַשֵּׁשׁ כל מטבע ומטבע באצבעותיו ופניו זורחות מרוב נחת. מפעם לפעם הרים האופה את עיניו וראה את שכנו רובץ בשמש ומחייך.

"בטלן שכזה", התכעס האופה, "אינו עובד ושואף את ריח הלחם שלי בלי לשלם! כל הלילה חום התנור מְכָה בפניי, והוא – נהנה מניחוח הלחם חינם!" 15

בוקר אחד ניגש האופה אל שכנו ודרש שישלם לו תמורת כל הניחוחות שֶהִרִיחַ חינם.

"אתה נהנה מפרי עֵמְלִי, ואפילו פרוטה שחוקה אחת לא קיבלתי ממך!" צעק האופה.

תחילה נראה שהשכן אינו מבין על מה המהומה, אבל כשנוכח לדעת שהאופה מתכוון למה שאמר, פרץ בצחוק גדול. "לא יֵאָמֵן", הסביר השכן לעוברים ושבים, "האופה דורש תשלום תמורת ריח הלחם שאני מריח מהמאפייה שלו!" 20

העוברים ושבים פרצו בצחוק, ורק האופה התהלך זעוף פנים. הוא חש שרק בדרך אחת ישיב לעצמו את כבודו: הוא יפנה לבית המשפט.

ואכן, השופט שמע את טענותיו של האופה בסבלנות וברצינות גמורה וביקש ממנו ומהשכן לבוא לבית המשפט כעבור שבוע. כמו כן ביקש השופט מהשכן להביא עימו מאה מטבעות כסף כדי שישלם אם יֵצֵא חייב בדיון. עד מהרה נודע צו השופט בכל העיר. 25

"מה קרה לשופט שלנו?" התפלאו התושבים ההמומים, "הרי שופט נבון וחכם הוא ולא יטעה במשפטו. למה ציווה על השכן להביא עימו מאה מטבעות כסף? הייתכן שיחייב אותו לשלם לאופה תמורת ריח הלחם?"

30 האופה חיפף ידיים בהנאה: בעוד שבוע תצא צדקתו לאור! בעיני רוחו כבר מנה את מטבעות הכסף שיקבל משכנו הבטלן.

כעבור שבוע הגיעו האופה ושכנו לבית המשפט. האולם היה מלא, ורבים הצטופפו בחצר הגדולה. כולם השתתפו בצערו של השכן המסכן. האופה פירט את טענותיו באוזני השופט. הוא טען שכל הניחוחות שהריח השכן במשך השנים שווים בדיוק מאה מטבעות כסף, תיאר באריכות את עבודתו הקשה והוסיף: "ואחרי כל העמל הזה בא שכני הבטלן ונהנה לו הנאת חינם מהניחוח הנפלא של הלחם שלי!"

השופט הביט בשכן ושאל: "האם נכון הדבר שמשב רוח מביא את הריחות היקרים של האופה לפתח ביתך בכל בוקר?"

"נכון, אדוני השופט", הודה השכן.

40 "האם פתחת את הדלת ואת החלון בכל בוקר בכוונה כדי שייכנסו הריחות לביתך?" שאל השופט.

"נכון, אדוני השופט".

"והאם אתה מודה שנהנית מהריחות האלה הנאה רבה?"

"מודה, אדוני השופט".

45 "אם כך, האופה צודק", קבע השופט, "בעולמנו צריך לשלם תמורת כל הנאה. שים על השולחן שלפני האופה מאה מטבעות כסף, סך-כל ההנאות שנהנית מהריחות של דברי המאפה".

רוחו של השכן נפלה, הוא לא האמין למשמע אוזניו. הייתכן ששופט חכם יענות דין? בלב כבד הניח השכן את כספו על השולחן. דממה שררה בבית המשפט.

50 האופה – עיניו אורו וידיו החמדניות החלו למנות את המטבעות: "תודה, אדוני. שופט צדק אתה. מעתה ידעו כולם שמי שנהנה הנאת חינם – כמוהו כגנב", אמר.

ואז פנה השופט אל האופה ואמר:

"האם ראו עיניך את ברק המטבעות?"

"כן, אדוני השופט".

55 "האם נכון שנהנית לשמוע את צליל הכסף?" הוסיף השופט ושאל.

"נכון, אדוני השופט".

”על כן אני מצווה: השב את הכסף לשכנך! הוא נהנה מהניחוח של דברי המאפה שלך, ואתה נהנית מצלצול המטבעות שלו. אינכם חייבים דבר זה לזה. לכו לשלום!”

הדממה בבית המשפט התנפצה והקהל הנרגש הריע לשופט החכם. עליצותו של השכן שבה אליו וכולם נדחקו אליו לברכו.

60 רק האופה התחמק מבית המשפט בבושת פנים ולא נראה עוד ברחובות העיר.

הסיפור מעובד לפי "משפט הריחות". מתוך **הדבר המיוחד במינו בעולם – מבחר אגדות עם**. עיבוד הנוסח העברי: ניצן, שלמה. זמורה-ביתן, 1979.

© כל הזכויות שמורות למחבר ולאקו"ם.

16.

לפי הכתוב בתחילת הסיפור אפשר ללמוד על ההבדלים בין האופה לשכן.
כתבו שני הבדלים.

השכן	האופה	
_____	_____	1.
_____	_____	2.

17.

בשורות 11–12 כתוב: "אך התפשט הריח באוויר, וכבר היה השכן יוצא החוצה ומתרווח בַּפֶּתַח ביתו."
מה פירוש המילה אך במשפט הזה?

- א ברגע ש...
- ב אבל
- ג מפני ש...
- ד אילו

18.

מדוע כעס האופה על השכן?

19.

האם לדעתכם פָּעָסוּ של האופה על השכן היה מוצדק?
נמקו את תשובתכם.

20.

בשורה 27 כתוב שהתושבים ההמומים התפלאו ושאלו: "מה קרה לשופט שלנו?"
ממה הופתעו התושבים?

21.

בשורה 34 כתוב: "הוא טען שכל הניחוחות שהריח השכן..."
למי מתכוונים במילה **הוא**?

22.

בשורה 50 כתוב: "האופה – עיניו אִזְרוּ..."
מדוע אִזְרוּ עיניו של האופה?

- א כי הוא ראה שהשכן שלו התאכזב מאוד.
- ב כי הוא הוכיח לכולם שהוא לא גנב את הכסף.
- ג כי הוא קיבל את הכסף שחשב שצריך לשלם לו.
- ד כי הוא הצליח לשכנע את הקהל שהריח הוא חינם.

לפי פסק הדין הסופי של השופט אפשר ללמוד –

- א שאהבת הכסף גורמת סכסוכים.
- ב שיש הנאות שלא צריך לשלם עבורן.
- ג שאדם המסתפק במועט תמיד צודק.
- ד שהבטלה מהנה אבל אינה משתלמת.

לפניכם שישה משפטים, ובכל אחד מהם מתואר אירוע מהסיפור.

סדרו אותם לפי הסדר שבו התרחשו האירועים.

כתבו את המספר המתאים בכל משבצת.

- השופט ציווה על האופה: "השב את הכסף לשכנך!"
- השכן נהנה מניחוח הלחם הטרי שעלה מהמאפייה.
- האופה פנה לבית המשפט.
- 1 האופה אפה לחם ומכר אותו לתושבי העיר.
- האופה פנה לשכן ודרש תשלום תמורת ריח הלחם.
- השופט קבע: "האופה צודק!"

מדוע אמר השופט לשכן ולאופה שאינם חייבים דבר זה לזה (שורה 58)?

- א מפני שהשכן כבר שילם את הכסף שהיה חייב לאופה.
- ב מפני שמחיר ניחוח הלחם של האופה שווה מאה מטבעות כסף.
- ג מפני שגם השכן וגם האופה היו מרוצים מפסק הדין של השופט.
- ד מפני שהאופה נהנה מצליל המטבעות כשם שהשכן נהנה מניחוח הלחם.

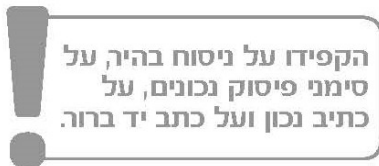
לפי הדרך שבה ערך השופט את המשפט אפשר ללמוד על אופיו.

בחרו את צמד המילים המתאים ביותר לדעתכם לתאר את אופיו של השופט.

יצירתי ומקורי

ישר והגון

חכם ומתוחכם

נמקו את בחירתכם לפי מה שקראתם.

כתבו 2–3 שורות.

כתבו כל זוג של מילים מודגשות במילה אחת.

דוגמה:

האופה אהב את העבודה שלו.

האופה אהב את צמ/מ/ו.

1. הצחוק שלהם נשמע בבית המשפט היטב.
נשמע בבית המשפט היטב. _____
2. השכן הניח את המטבעות שלו על השולחן.
השכן הניח את _____ על השולחן.
3. האופה אמר: "כל הלילה נאָפָה הלחם בתנור שלי".
האופה אמר: "כל הלילה נאָפָה הלחם ב _____".
4. השופט שאל: "האם התפשט הריח גם לדירות שלכם?".
השופט שאל: "האם התפשט הריח גם ל _____?"

במשפטים שלפניכם יש מילה מודגשת.

סמנו את המילה שהמשמעות שלה דומה למשמעות של המילה המודגשת.

דוגמה:

"... להתחמם בשמש ולהקשיב לציוץ הציפורים."

(שורה 8)

להתבונן ☐ ד	לשכב ☐ ג	לנמנם ☐ ב	להאזין ☒ א

1. "לשכנו של האופה, שהתגורר סמוך למאפייה, היה אופי שונה מאוד."

(שורה 6)

קרוב ☐ ד	מחוץ ☐ ג	בדרך ☐ ב	מול ☐ א

2. "הוא הסתפק במעט שֶׁהַשְּׂתִכָּר מעת לעת..."

(שורה 7)

קנה ☐ ד	הרוויח ☐ ג	הריח ☐ ב	שילם ☐ א

3. "לא אָתֵר הכסף היה להוט, אלא אחר ההנאות הפשוטות של החיים."

(שורה 8-9)

מסתפק ☐ ד	משוכנע ☐ ג	חולם ☐ ב	נלהב ☐ א

בטבלה שלפניכם יש ארבעה צירופי מילים.
כתבו את צורת הרבים של כל צירוף מילים.

צורת הרבים	צירוף המילים
<u>אופיס חרוזיט</u>	דוגמה אופה חרוץ
_____	1. ארץ רחוקה
_____	2. פסק דין
_____	3. ריח נעים
_____	4. בית משפט

איזה ערך נחפש במילון כדי לדעת את הפירוש של המילים המודגשות?
סמנו את התשובה הנכונה.

דוגמה:

את המילה **שבאצבעות** נחפש במילון בערך –

א ☐ שבאצבעות	ב ☐ באצבע	ג ☐ אצבעות	ד ☒ אצבע

1. את המילה **לטענותיו** נחפש במילון בערך –

א ☐ טען	ב ☐ טענה	ג ☐ טענות	ד ☐ טעות

2. את המילה **בעולמנו** נחפש במילון בערך –

א ☐ בעולם	ב ☐ עולמות	ג ☐ עולם	ד ☐ עולמנו

הקיפו שלושה מהם.

דוגמה

"פעם, בארץ רחוקה, חי אופה חרוץ. לילה-לילה לָש בצק ואפה לחם ולחמניות,
 ובכל בוקר, טרם זריחת השמש, מכר אותם לתושבי העיר.
 האופה אהב את עבודתו. הוא אהב את הבצק, אהב את האש בתנור, אהב את
 ניחוח הלחם הטרי שהתפשט עם בוקר מהמאפייה לרחוב, אך יותר מכול אהב את
 הכסף שקיבל תמורת הלחם והלחמניות. כאשר חזר ומנה את מטבעות הכסף, לא
 היה אדם מאושר ממנו."

כל הזכויות שמורות למדינת ישראל, משרד החינוך, ראמ"ה. השימוש במסמך זה, לרבות הפריטים שבו, מוגבל למטרות לימוד אישיות בלבד או להוראה ולבחינה על ידי מוסד חינוך בלבד, לפי הרשאה מפורשת למוסד חינוך באתר ראמ"ה. זכויות השימוש אינן ניתנות להעברה. חל איסור מפורש לכל שימוש מסחרי וכן לכל מטרה אחרת שאינה מסחרית. אין להעתיק, להפיץ, לעבד, להציג, לשכפל, לפרסם, להנפיק רישיון, ליצור עבודות נגזרות בין על ידי המשתמש ובין באמצעות אחר לכל מטרה או למכור פריט מפרטי המידע, התוכן, המוצרים או השירותים שמקורם במסמך זה. תוכן המבחנים, לרבות טקסט, תוכנה, תמונות, גרפיקה וכל חומר אחר המוכלל במסמך זה, מוגן על ידי זכויות יוצרים, סימני מסחר, פטנטים או זכויות יוצרים וקניין רוחני אחרות, ועל פי כל דין; כל זכות שאינה ניתנת במסמך זה במפורש, דינה כזכות שמורה.

114-EVR-019-5-SOF-pnimi-net

114

114-01-05-01-01-018-019-03

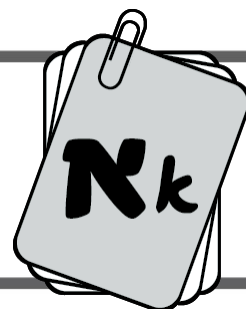
מדינת ישראל
משרד החינוך

ראמ"ה
הרשות הארצית
למידה והערכה בחינוך

המזכירות הפדגוגית

מחווון למבחן בעברית

כיתה ה' | פנימי

הנחיות כלליות לבדיקת המבחן

לפניכם מחוון למבחן מיצ"ב בעברית. במחווון הנחיות לבודקי המבחן הפנימי המשתמשים במיצ"ב בית.

להלן הנחיות כלליות לבדיקת המבחן :

- אם אין תשובה או נראה שלא ניסה התלמיד לענות על שאלה או ענה תשובות, כגון "לא יודע", צייר ציור, העתיק הוראות וכו', יש להשאיר את התא הנוגע לציון השאלה ריק.

תשובות לשאלות פתוחות :

- דוגמאות הכתובות בגופן **כמג'** הן דוגמאות מקוריות של תשובות תלמידים, והן מובאות בלשונם.
- חלק מהדוגמאות או מההנחיות להערכה כתוב בין סוגריים. הכתוב בין סוגריים אינו חייב להיות בתשובת התלמיד.
- אין להפחית נקודות בשל שגיאות כתיב או בשל ניסוח שגוי, אלא אם כן מצוין אחרת.
- תשובה שיש בה מידע עודף :

  - אם המידע העודף שגוי כל התשובה שגויה, אלא אם כן מצוין אחרת.
  - אם המידע העודף אינו שגוי אין להפחית נקודות למרות המידע העודף, אלא אם כן מצוין אחרת.
  - אם המידע העודף הוא העתקה בלתי מושכלת (למשל העתקה גורפת של פסקה, העתקה של חלקי משפט מהטקסט לפני התשובה או אחריה), כל התשובה שגויה.

תשובות לשאלות רב־ברירה :

- יש להעריך את תשובת התלמיד לפי המחווון ולהקליד את הציון המתאים.
- אם סימן התלמיד כמה תשובות, יש להקליד את הציון 0.

חלק ראשון: טקסט מידע, לואי ברייל – ממציא כתב ברייל

שאלה 1

הבנת הנקרא: הבנת המשמעות הגלויה
מטרת השאלה: לכתוב בטבלה פרטי מידע הכתובים בטקסט במפורש.

3 נק' התשובה הנכונה כתובה בשלושת המקומות החסרים בטבלה.

2 נק' התשובה הנכונה כתובה בשני מקומות בטבלה.

1 נק' התשובה הנכונה כתובה במקום אחד בטבלה.

0 נק' כל תשובה אחרת

התשובות הנכונות:

הגיל	האירוע
בן 3	התשובה נוגעת להתעוררותו של לואי ברייל, לדוגמה: • לואי נפצע ולא היה יכול לראות. • לואי כרייל התעורר.
בן 12	לואי ברייל פגש את הקצין הצרפתי ברייל.
בן 15	התשובה נוגעת להמצאת כתב ברייל, לדוגמה: • לואי כרייל המציא את שיטת הכתב שלו. • לואי כרייל שכלל את שיטתו של כרייל. • הוא המציא את הכתב המיוחד לציוורים – כתב כרייל. • לואי כרייל יצר כתב חדש שבו כל האותיות בצרפתית וכל הספרות.
בן 20	התשובה נוגעת לתחילת עבודתו של לואי ברייל כמורה בפנימייה, לדוגמה: • לואי התחיל ללמד בפנימייה שלו.

שאלה 2

הבנת הנקרא: פרשנות
מטרת השאלה: לכתוב על אופיו של לואי ברייל לפי הכתוב בטקסט.

2 נק' יש בתשובה תכונת אופי של לואי ברייל (למשל נחישות, כושר התמדה, כוח רצון, דבקות במטרה, עקשנות, סקרנות) והסבר התומך בתכונה ומבוסס על הכתוב בטקסט, לדוגמה:

- אפשר ללמוד שרייל הוא מאוד סקרן, כי הוא בחר ללמוד את מוזיקה כגיטרה ובסנתה.
- לואי ברייל הוא עקשן, כי הוא המשיך ללמוד ולא ויתר אפילו שהיה לו קשה.
- לואי לא מוותר לעצמו, כי גם כקשה לו הוא המשיך ללמוד.

1 נק' יש בתשובה תכונה כפי שמפורט לעיל, אך אין בה הסבר או ההסבר שגוי.

0 נק' כל תשובה אחרת

שאלה 3

הבנת הנקרא: הבנת המשמעות הגלויה
מטרת השאלה: לאתר מידע הכתוב בטקסט במפורש.

3 נק' יש בתשובה שני דברים מהדברים האלה:

- לואי ברייל לימד ילדים עיוורים או הקדיש את חייו לילדים עיוורים.
- לואי ברייל פיתח שיטה לייצוג תווים מוזיקליים בכתב ברייל (או בכתב לעיוורים).
- לואי ברייל היה שותף בפיתוח מכונה להדפסת ספרים לעיוורים בכתב ברייל (או בכתב לעיוורים).

1 נק' יש בתשובה אחד הדברים הנ"ל.

0 נק' כל תשובה אחרת, לדוגמה:

- המציא שיטה ליצירת תקשורת בין המפקד לחייליו בלילה.
- צסק במוזיקה בשביל הציוורים.

שאלה 4

הבנת הנקרא: הבנת המשמעות הגלויה
מטרת השאלה: לאתר מידע הכתוב בתחילת הטקסט במפורש.

3 נק' התשובה נוגעת למישוש הצורה של אותיות רגילות שהיו גדולות ובולטות מעל פני הנייר, לדוגמה:

- הצורת מישוש הצורה של אותיות.
- הם למדו לשמש את האותיות שהיו גדולות ובולטות.
- הם קראו ספרים עם אותיות בולטות.

0 נק' כל תשובה אחרת

שאלה 5

הבנת הנקרא: הבנת המשמעות המשתמעת מטרת השאלה: להבין רעיון המשתמע מהכתוב בטקסט.

3 נק' התשובה נוגעת לעובדה שהשיטה של ברבייה מבוססת על נקודות בולטות (נסמכת על חוש המישוש) או מתאימה לקריאה בַּחֲשֵׁכָה או בלילה, לדוגמה:

- כִּי הִיא הִייתה מְבוססת עַל נְקוּדוֹת בּוֹלְטוֹת.
- כִּי הֵם יִכּוֹלִים לִרְאוֹת אֶת הַנְּקוּדוֹת הַבּוֹלְטוֹת וְלִקְרֹא.
- הַשִּׁטָּה הִיא בְּרִבּוּיָה הַתְּאִימָה לְקְרִיאת בְּלִילָה.

0 נק' כל תשובה אחרת, לדוגמה:

מְכִיּוּן עַל הִייתה שִׁטָּה כִּמוֹ כְּתֵב בְּרִיּוֹל רַק עַם יוֹתֵר נְקוּדוֹת.

שאלה 6

הבנת הנקרא: הבנת המשמעות הגלויה מטרת השאלה: לארגן מחדש פרטי מידע הכתובים בטקסט במפורש.

3 נק' התשובה הנכונה מוקפת (או כתובה) בחמשת הסעיפים.

2 נק' התשובה הנכונה מוקפת (או כתובה) בארבעה סעיפים.

1 נק' התשובה הנכונה מוקפת (או כתובה) בשלושה סעיפים או בשני סעיפים.

0 נק' התשובה הנכונה מוקפת (או כתובה) בסעיף אחד או כל תשובה אחרת.

סעיף 1

תשובה נכונה : לשפר

תשובה שגויה : כל תשובה אחרת

סעיף 2

תשובה נכונה : מישוש

תשובה שגויה : כל תשובה אחרת

סעיף 3

תשובה נכונה : מבליטים

תשובה שגויה : כל תשובה אחרת

סעיף 4

תשובה נכונה : לזהות

תשובה שגויה : כל תשובה אחרת

סעיף 5

תשובה נכונה : שפות

תשובה שגויה : כל תשובה אחרת

שאלה 7

הבנת הנקרא: הבנת המשמעות המשתמעת
מטרת השאלה: להבין רעיון שאינו כתוב בטקסט במפורש.

3 נק' התשובה נוגעת ליתרונות של כתב ברייל לעיוורים (קלות, נוחות, מהירות הקריאה), לדוגמה:

- כי היא הקלה את לימוד הקריאה על ציוריים.
- כי היא הייתה פשוטה יותר ויצאה יותר מהיטה של כתיבה.
- כי היא הייתה קלה.

0 נק' כל תשובה אחרת, לדוגמה:

- כי כל הציוריים הבינו את הכתב הכתוב.

שאלה 8

הבנת הנקרא: הערכה
מטרת השאלה: להעריך את התכלית של איור הנלווה לטקסט ואת התרומה שלו להבנת הטקסט.

2 נק' תשובה (ב): להמחיש לקורא איך נראה פתב ברייל בעברית.

0 נק' כל תשובה אחרת

שאלה 9

הבנת הנקרא: יישום
מטרת השאלה: להתנסות בשימוש בסימני ברייל בהקשר חדש.

2 נק' תשובה נכונה: כתב או כתב

0 נק' כל תשובה אחרת

שאלה 10

הבנת הנקרא: פרשנות (שאלת עמ"ר)
מטרת השאלה: לכתוב דעה ולבסס אותה על הכתוב בטקסט העיקרי ובטקסט הנלווה לו.

2 נק' יש בתשובה דעה והסבר התומך בדעה ומבוסס על הכתוב בטקסט העיקרי ובטקסט הנלווה לו,
לדוגמה:

- לדעתי כדאי להמשיך ללמוד כתב ברייל בבתי הספר, כי לא לכל אחד יש טלפון או מחשב וכי
לפעמים הם מתקלקלים.

- לדעתי זה מיותר להקטין את הזמן על לימוד ברייל כי יותר קל ללמוד והיום יש לכל
טלפונים ניידים וזה טוב להשתמש בטכנולוגיה.

0 נק' כל תשובה אחרת

שאלה 11

הבנת הנקרא: הבנת המשמעות המשתמעת
מטרת השאלה: להבין משמעות של מילה בהקשר.

3 נק' תשובה (ב): עוֹדְדָה

0 נק' כל תשובה אחרת

שאלה 12

לשון
מטרת השאלה: להבין את תפקיד המירכאות.

2 נק' תשובה (ד): שהמילים הן שם של שיטה.

0 נק' כל תשובה אחרת

שאלה 13

לשון
מטרת השאלה: לכתוב פעלים מהשורש פ־ת־ח ולהתאים אותם למשפטים נתונים.

2 נק' התשובה הנכונה כתובה בארבעת הסעיפים.

1 נק' התשובה הנכונה כתובה בשלושה סעיפים או בשני סעיפים.

0 נק' התשובה הנכונה כתובה בסעיף אחד או כל תשובה אחרת.

הערה: מילים הכתובות בשגיאת כתיב ייחשבו תשובה שגויה.

סעיף 1

תשובה נכונה : פותח

תשובה שגויה : כל תשובה אחרת

סעיף 2

תשובה נכונה : נפתחה

תשובה שגויה : כל תשובה אחרת

סעיף 3

תשובה נכונה : התפתחות או ההתפתחות

תשובה שגויה : כל תשובה אחרת

סעיף 4

תשובה נכונה : פתיחה

תשובה שגויה : כל תשובה אחרת

שאלה 14

לשון

מטרת השאלה: לזהות מאפיינים לשוניים המשותפים לפעלים נתונים.

2 נק' התשובה הנכונה מסומנת בחמשת הסעיפים.

1 נק' התשובה הנכונה מסומנת בארבעה סעיפים או בשלושה סעיפים.

0 נק' התשובה הנכונה מסומנת בשני סעיפים או בסעיף אחד או כל תשובה אחרת.

התשובות הנכונות:

לא נכון	נכון	
☒ ₂	☐ ₁	1. הן מאותו שורש.
☐ ₂	☒ ₁	2. הן כתובות בזמן הווה.
☒ ₂	☐ ₁	3. הן מציינות אותה משמעות.
☒ ₂	☐ ₁	4. הן שמות תואר.
☐ ₂	☒ ₁	5. הן כתובות בלשון זכר.

הבעה בכתב

שאלה 15

הבעה בכתב
מטרת השאלה: לכתוב כתבה כהלכה.

יש לבדוק את הטקסט שכתב התלמיד לפי הקריטריונים שלהלן.

הערות:

- טקסט שכתוב בו רק משפט אחד לא ייבדק, והציון בכל הקריטריונים יהיה 0.
- בנספח שבעמוד 19 יש דוגמאות מפורטות לניתוח תשובות של תלמידים לפי הקריטריונים שלהלן.

א. תוכן ומבנה

1. התאמה לנושא

2 נק' הטקסט עוסק בנושא הנדרש.

0 נק' הטקסט אינו עוסק בנושא הנדרש.

2. הסבר על חשיבות הנושא

2 נק' יש לפחות סיבה אחת בנוגע לחשיבות של שילוב תלמידים עיוורים בכיתות בית הספר, לדוגמה:

- חשוב לשלב ילדים עיוורים בכיתות כי אז התלמידים ילמדו כמה זה קשה להיות עיוור.
- ילדים עיוורים הם שווים לכולם ומגיע להם ללמוד בבית ספר רגיל.

0 נק' אין סיבה בנוגע לחשיבות של שילוב תלמידים עיוורים בכיתות בית הספר.

3. תיאור הקשיים והפתרונות

6 נק' יש תיאור מפורט של הקשיים (לפחות שני קשיים) הנוגעים לחייו של העיוור, ויש פתרון (לפחות פתרון אחד) הנוגע לאחד הקשיים או לשניהם, לדוגמה:

- תלמיד עיוור לא יכול לדעת היכן יש מדרכות בבית הספר וצריך לקרוא את מה שהמורה כותבת על הלוח. ולכן כדאי למנות ילד שילווה אותו ויצטרף לו.

4 נק' יש אחת האפשרויות האלה:

- תיאור הקשיים (לפחות שני קשיים) הנוגעים לחייו של העיוור אינו מפורט דיו, ויש פתרון (לפחות פתרון אחד) הנוגע לאחד הקשיים או לשניהם, לדוגמה:
  - עיוור לא יכול לקרוא ולזהות צלילים ולכן חשוב לאפשר לו לבוא לבית הספר עם כלב נחייה.
- תיאור קושי אחד הנוגע לחייו של העיוור הוא מפורט, ויש פתרון הנוגע לקושי הזה, לדוגמה:
  - ילד עיוור חדש בבית הספר יהיה בודד ויהיו לו בעיות חברתיות. אני מציע לדאוג שילדים תמיד ישחקו אתו בהפסקות.

- תיאור הקשיים (לפחות שני קשיים) הנוגעים לחייו של העיוור הוא מפורט, אך אין פתרון או הפתרון אינו נוגע לאחד הקשיים או לשניהם, לדוגמה:
  - קשה לילדים ציוריים לקרוא הספרים שבהם קוראים ילדים בבית הספר: הספרים כתובים בכתב רגיל, האותיות אינן בולטות והם אינם יכולים למצוא אותן ולהבין את הכתוב. בנוסף לילדים ציוריים יהיה קשה להשיג ממקום למקום, למשל מהכיתה לספרייה או לחצר.

יש אחת האפשרויות האלה: **2 נק'**

- תיאור קושי אחד הנוגע לחייו של העיוור אינו מפורט דיו, ויש פתרון הנוגע לקושי הזה, לדוגמה:
  - ילדים ציוריים לא מצליחים לקרוא עטיפות הספר, ולכן כדאי לכתוב אותם בכתב בריל.
- תיאור קושי אחד הנוגע לחייו של העיוור הוא מפורט, אך אין פתרון או הפתרון אינו נוגע לקושי הזה, לדוגמה:
  - תלמידי ציוריים לא יכולים לקרוא כי הם לא רואים, ולכן יהיה קשה להם למצוא בבית הספר כי הם לא יראו מהלוח ולא יצליחו לקרוא ספרים.

יש אחת האפשרויות האלה: **0 נק'**

- תיאור קושי אחד הנוגע לחייו של העיוור אינו מפורט דיו, ואין פתרון או הפתרון אינו נוגע לקושי הזה, לדוגמה:
  - ילדים ציוריים לא יוכלו למצוא בהפסקה בתופסת או בכדורגל.
- תיאור הקשיים אינו נוגע לחייו של העיוור.
- אין תיאור קשיים ופתרונות כלל.

4. לכידות וקישוריות

- 3 נק'** הטקסט לכיד ומקושר: הרעיונות מאורגנים במבנים לוגיים, והקשר בין המשפטים ובין הפסקאות הוא באמצעות קשרים לוגיים מתאימים.
- 2 נק'** הטקסט לכיד ומקושר באופן חלקי או הטקסט לכיד באופן חלקי.
- 0 נק'** הטקסט אינו לכיד ואינו מקושר.

1. אוצר מילים ומשלב

2 נק' אוצר המילים עשיר ומגוון, משלב הלשון הולם כתיבה (ולא דיבור), ניכר שימוש בביטויים בשפה גבוהה.

1 נק' אוצר המילים הולם כתיבה אך אינו מגוון, יש שיבושים מעטים (אחד או שניים) במשלב הלשון.

0 נק' אוצר המילים דל מאוד, השפה שגויה, משלב הלשון הולם דיבור (ולא כתיבה).

2. תקניות מורפולוגית ותחבירית

1 נק' המילים והמשפטים תקינים, יש התאם דקדוקי (במין, במספר ובידוע).

0 נק' השגיאות במבנה המשפטים ובהתאם הדקדוקי רבות.

3. פיסוק

2 נק' הפיסוק תקני (חוץ מהסימן פסיק – התלמיד אינו נדרש להשתמש בפסיק).

1 נק' הפיסוק תקני רק בחלק מהטקסט.

0 נק' הפיסוק שגוי (לרבות סימני פיסוק מיותרים) **או** אין סימני פיסוק כלל.

4. כתיב

הערות:

■ שגיאת כתיב חוזרת תיחשב שגיאת כתיב אחת.

■ התלמיד אינו חייב לכתוב לפי כללי הכתיב המלא (הכתיב חסר הניקוד).

2 נק' הכתיב תקני **או** תקני ברובו: אין יותר משתי שגיאות כתיב שונות.

0 נק' יש שלוש שגיאות כתיב שונות או יותר.

חלק שני: סיפור – משפט הריחות

שאלה 16

הבנת הנקרא: הבנת המשמעות הגלויה
מטרת השאלה: לאתר פרטי מידע (בנוגע לאופיין של הדמויות) הכתובים בסיפור במפורש.

2 נק' יש בתשובה שני ההבדלים האלה:

- האופה חרוץ, והשכן בטלן או האופה אהב לעבוד, והשכן לא אהב לעבוד.
- האופה אהב כסף, והשכן הסתפק במועט או האופה אהב כסף, והשכן אהב את ההנאות הפשוטות של החיים.

1 נק' יש בתשובה אחד ההבדלים הנ"ל.

0 נק' כל תשובה אחרת

שאלה 17

הבנת הנקרא: הבנת המשמעות המשתמעת
מטרת השאלה: להבין משמעות של מילת קישור במשפט נתון.

3 נק' תשובה (א) : ברגע ש...

0 נק' כל תשובה אחרת

שאלה 18

הבנת הנקרא: הבנת המשמעות הגלויה
מטרת השאלה: לאתר מידע הכתוב בסיפור במפורש.

3 נק' התשובה נוגעת לעובדה שהשכן לא שילם לאופה תמורת ריח הלחם, לדוגמה:

- כי הוא נהנה מהריח בחינם.
- האופה כעס על שכנו מכיוון שלא שילם לו על הריח.
- שכנו אהב להתקטף ולהריח את ריח המאפיס מבלי לשלם לו ומבלי לצבור.
- "אתה נהנה מפרי צמאי, ואפילו פרוטה שחוקה אחת לא קיבלתי ממך!"

0 נק' כל תשובה אחרת, לדוגמה:

- האופה כעס על השכן כי שאף את ריח הפחמים.
- האופה כעס על השכן בגלל שנהנה מהריח כל הזמן.

שאלה 19

הבנת הנקרא: פרשנות
מטרת השאלה: לכתוב דעה בנוגע לסוגיה הקשורה לסיפור ולנמק אותה.

3 נק' יש בתשובה דעה ונימוק מפותח התומך בדעה, לדוגמה:

- *לדצתי כצסו של האופה לא היה מוצדק כי השכן רק הריח את הלחמים ולא אכל מהם בלי לשלם.*
- *לדצתי, כצסו של האופה על השכן היה מוצדק כי שכנו אוהב להריח את הריחות ולא עובד כלי, ולצומתו האופה עובד קשה, ולכן צריך לשלם על כך שהוא נהנה מצבודתו של האופה.*

0 נק' כל תשובה אחרת, לדוגמה:

- *לדצתי, כצסו של האופה על השכן אינו מוצדק מפני שבאלף שטות כזאת לא צריך בכלל לכצוס.*
(הנימוק סתמי.)

שאלה 20

הבנת הנקרא: הבנת המשמעות הגלויה
מטרת השאלה: לאתר מידע הכתוב בסיפור במפורש.

3 נק' התשובה נוגעת לעובדה שככל הנראה יפסוק השופט לטובת האופה, לדוגמה:

- *התושבים הופתעו מכך שהשופט חושב שצריך לשלם בעד כל הנאה.*
- *התושבים הופתעו מזה שהשופט אמר לשכן להביא כסף.*
- *מכך שהשופט ביקש מהשכן להביא כסף כדי שישלם בעד הריח.*
- *התושבים הופתעו מכך שהשופט חכם, ופתאום הוא אומר משהו לא מוצדק.*

0 נק' כל תשובה אחרת

שאלה 21

הבנת הנקרא: הבנת המשמעות המשתמעת
מטרת השאלה: להבין אזכור בסיפור.

2 נק' תשובה נכונה: לאופה או האופה או אופה

0 נק' כל תשובה אחרת

שאלה 22

הבנת הנקרא: הבנת המשמעות המשתמעת מטרת השאלה: להבין רעיון שאינו כתוב בסיפור במפורש.

3 נק' תשובה (ג): כי הוא קיבל את הכסף שחשב שצריך לשלם לו.

0 נק' כל תשובה אחרת

שאלה 23

הבנת הנקרא: פרשנות מטרת השאלה: להבין מסר עיקרי בסיפור.

3 נק' תשובה (ב): שיש הנאות שלא צריך לשלם עבורן.

0 נק' כל תשובה אחרת

שאלה 24

הבנת הנקרא: הבנת המשמעות הגלויה מטרת השאלה: לארגן מחדש פרטי מידע הכתובים בסיפור במפורש.

3 נק' המספרים כתובים כפי שמפורט להלן:

6 השופט ציווה על האופה: "השב את הכסף לשכנך!"

2 השכן נהנה מניחוח הלחם הטרי שעלה מהמאפייה.

4 האופה פנה לבית המשפט.

1 האופה אפה לחם ומכר אותו לתושבי העיר.

3 האופה פנה לשכן ודרש תשלום תמורת ריח הלחם.

5 השופט קבע: "האופה צודק!"

0 נק' כל תשובה אחרת

שאלה 25

הבנת הנקרא: הבנת המשמעות המשתמעת מטרת השאלה: להבין רעיון שאינו כתוב בסיפור במפורש.

3 נק' תשובה (ד): מפני שהאופה נהנה מצליל המטבעות כשם שהשכן נהנה מניחוח הלחם.

0 נק' כל תשובה אחרת

שאלה 26

הבנת הנקרא: פרשנות

מטרת השאלה: לבחור צמד מילים המתאים לדמות השופט בסיפור ולנמק את הבחירה לפי הסיפור.

- 3 נק' יש בתשובה צמד מילים ונימוק התומך בצמד המילים ומתבסס על הכתוב בסיפור, לדוגמה:
- חכם ומתוחכם כי הוא ניסה להוכיח לאופה בדרך נבונה שלא צריק לשלם תמורת כל הנאה בצולף. הוא השתמש בתרזיף כדי להוכיח לאופה שהוא אינו צודק בדרישתו.
  - השופט הוא ישר והגון כלפי האופה והשכן. הוא ניסה להוכיח לאופה דרך התנסות עצמית ללא רמאות ושקריט שאין צורך לשלם תמורת כל הנאה בחייט.
  - השופט יזיתי ומקורי כי הוא נתן לאופה ליהנות בצמח מהכסף שקיבל ואז להבין שלא צריק לשלם תמורת כל הנאה בצולף.

0 נק' כל תשובה אחרת

שאלה כ26

הבעה בכתב

מטרת השאלה: לכתוב נימוק כהלכה.

בשאלה הזו יש לבדוק רק את איכות הכתיבה (התוכן נבדק בשאלה 26).

כדי לקבוע את איכות הכתיבה יש לבדוק את הרכיבים האלה: (1) הלכידות והקישוריות (רצף המשפטים ומילות הקישור); (2) אורך הטקסט; (3) מבנה המשפטים; (4) משלב הלשון; (5) סימני הפיסוק (חוץ מהסימן פסיק); (6) הכתיב.

יש לבדוק את איכות הכתיבה באופן הוליסטי.

3 נק' הכתיבה מיטבית.

2 נק' הכתיבה ברמה בינונית.

1 נק' הכתיבה ברמה נמוכה.

0 נק' כל תשובה אחרת, לרבות אחת התשובות האלה:

- תשובה קצרה שיש בה 3–4 מילים ואי אפשר להעריך אותה.
- תשובה שבה הכתוב משובש מאוד.
- תשובה שבה כל הכתוב מועתק מהטקסט.

שאלה 27

לשון

מטרת השאלה: לכתוב שתי מילים במילה אחת בעזרת כינויי קניין חבורים.

2 נק' התשובה הנכונה כתובה בארבעת הסעיפים.

1 נק' התשובה הנכונה כתובה בשלושה סעיפים או בשני סעיפים.

0 נק' התשובה הנכונה כתובה בסעיף אחד או כל תשובה אחרת.

הערות:

- מילה הכתובה בשגיאת כתיב תיחשב תשובה שגויה.
- יידוע המילה ייחשב תשובה שגויה.

סעיף 1

תשובה נכונה: צחוקם

תשובה שגויה: כל תשובה אחרת

סעיף 2

תשובה נכונה: מטבעותיו

תשובה שגויה: כל תשובה אחרת

סעיף 3

תשובה נכונה: תנורי או בתנורי

תשובה שגויה: כל תשובה אחרת

סעיף 4

תשובה נכונה: דירותיכם או לדירותיכם

תשובה שגויה: כל תשובה אחרת

שאלה 28

לשון

מטרת השאלה: לזהות מילים נרדפות.

3 נק' התשובה הנכונה מסומנת בשלושת הסעיפים.

2 נק' התשובה הנכונה מסומנת בשני סעיפים.

1 נק' התשובה הנכונה מסומנת בסעיף אחד.

0 נק' כל תשובה אחרת

סעיף 1

תשובה נכונה : תשובה (ד) : קרוב

תשובה שגויה : כל תשובה אחרת

סעיף 2

תשובה נכונה : תשובה (ג) : הרוויח

תשובה שגויה : כל תשובה אחרת

סעיף 3

תשובה נכונה : תשובה (א) : נלהב

תשובה שגויה : כל תשובה אחרת

שאלה 29

לשון

מטרת השאלה: לכתוב את צורת הרבים של צירוף מילים.

2 נק' התשובה הנכונה כתובה בארבעת הסעיפים.

1 נק' התשובה הנכונה כתובה בשלושה סעיפים או בשני סעיפים.

0 נק' התשובה הנכונה כתובה בסעיף אחד או כל תשובה אחרת.

הערה: תשובה הכתובה בשגיאת כתיב תיחשב תשובה שגויה.

התשובות הנכונות:

צורת הרבים	צירוף המילים
אופים חרוצים	דוגמה: אופה חרוץ
ארצות רחוקות	1. ארץ רחוקה
פסקי דין	2. פסק דין
ריחות נצימים	3. ריח נעים
בתי משפט	4. בית משפט

שאלה 30

לשון

מטרת השאלה: לזהות את צורת המקור של מילה כדי לחפש אותה במילון.

2 נק' התשובה הנכונה מסומנת בשני הסעיפים.

1 נק' התשובה הנכונה מסומנת בסעיף אחד.

0 נק' כל תשובה אחרת

סעיף 1

תשובה נכונה : תשובה (ב) : טענה

תשובה שגויה : כל תשובה אחרת

סעיף 2

תשובה נכונה : תשובה (ג) : עולם

תשובה שגויה : כל תשובה אחרת

שאלה 31

לשון

מטרת השאלה: לזהות ביטויי זמן.

2 נק' בתשובה מוקפות שלוש מילים (או ביטויים) מהמילים (או מהביטויים) האלה :

■ לילה-לילה או לילה

■ בכל בוקר או בוקר

■ עם בוקר או בוקר

■ טרם זריחת השמש או טרם או זריחת השמש

■ כאשר.

1 נק' בתשובה מוקפות שתי מילים (או ביטויים) מהמילים (או מהביטויים) הנ"ל.

0 נק' כל תשובה אחרת, לרבות תשובה שמוקפות בה יותר משלוש מילים (או ביטויים)

נספח

דוגמאות לניתוח תשובות של תלמידים במשימה בהבעה בכתב

לכותבי הציתון שלום, אנו תלמידי כיתה ה' רוצים להציג לכם לשלם את התלמידים הצעירים בכיתות מכיוון שלמד הציוורים יכולים להיקלצ לצרות כגון: לא למצוא את הדרכ לכיתה, לרוץ ולהתקצ בקיר. אני מציג לכם לשלם אותם איתנו ואז נוכל לעזור לא ליפול וצוד... לדוגמא: עם ציור היה בבית ספר לציוורים ולכן כל הזמן נפל, כאן יוכל לעכת מבלי ליפול מכיוון שכאן יש ילדים שהם לא ציוורים והם יוכלו לעזור לו. כאן עם נוכל לחלק לכם ילד ציור ילד רגיל והילד יוכל להוביל את הציור ממקום למקום. ראינו שלציוורים יהיה קל יותר בבית הספר הרגיל.

הקריטריונים	אפשרויות הציון	הציון	ההסבר
א. תוכן ומבנה			
1. התאמה לנושא	2,0	2	הטקסט עוסק בנושא הנדרש: שילוב תלמידים עיוורים בכיתות בית הספר.
2. הסבר על חשיבות הנושא	2,0	2	יש סיבה בנוגע לחשיבות של שילוב תלמידים עיוורים בכיתות בית הספר: "... למד הציווויים יכולים להיקלצ לצרות... נוכל לעצור לא ליפול..."
3. תיאור הקשיים והפתרונות	6,4,2,0	4	תיאור קושי אחד הנוגע לחייו של העיוור הוא מפורט, ויש פתרון הנוגע לקושי הזה: הקושי: "... למד הציווויים יכולים להיקלצ לצרות כאן: לא למלא את הדרכ לכיתה, לרול ולהתקצ בקיר." הפתרון: "... לשלב אותם איתנו ואנ נוכל לעצור לא ליפול וצוד... נוכל לחלק לכל ילד ציוור ילד רליף והילד יוכל להוביל את הציוור ממקום למקום."
4. לכידות וקישוריות	3,2,0	2	הטקסט לכיד ומקושר באופן חלקי.
ב. לשון			
1. אוצר מילים ומשלב	2-0	1	רוב המילים הולמות כתיבה, אך בחלק מהטקסט המשלב הולם דיבור.
2. תקניות מורפולוגית ותחבירית	1,0	1	המילים והמשפטים תקינים.
3. פיסוק	2-0	2	הפיסוק תקני.
4. כתיב	2,0	2	יש שתי שגיאות כתיב: "העצרים" (במקום "העיוורים"), "צט" (במקום "אס").
סך-הכול		16 מתוך 20	

צורה לציוורים

לדעתי, כדאי לשלב ציוורים בכיתות מכיון שלדעתי הם צריכים מסגרת של ילדים
 רגילים הם ילדים עם מוצאות? אולי, אבל הם יכולים ללכת הם יכולים לנשום ברוק
 ה' ברוך שכן! יכול להיות שהם יתקצו בקשיים. אבל, וזה חשוב האבל הזה. לשם את
 הם לא יוכלו להצטיק מהלוח או שאפשר להטיד להם, או שאפשר לרשום כתב כרייף
 במיוחד. והילדים יהיו מלאי אושר שידעו שצוים הכל בשבילם. כי אולי לפני כן צחקו
 עליהם, או הצליבו אותם צכשו הם יבואו הביתה שמחים ומאושרים.

בתודה נוסף

הקריטריונים	אפשרויות הציון	הציון	ההסבר
א. תוכן ומבנה			
1. התאמה לנושא	2,0	2	הטקסט עוסק בנושא הנדרש: שילוב תלמידים עיוורים בכיתות בית הספר.
2. הסבר על חשיבות הנושא	2,0	2	יש סיבות בנוגע לחשיבות של שילוב תלמידים עיוורים בכיתות בית הספר: סיבה 1: " ... הם צריכים מסגרת של ילדים רגילים..." סיבה 2: " ... והילדים יהיו מלאי אושר שידעו עצוים הכל מהילם."
3. תיאור הקשיים והפתרונות	2,0,4,6	2	תיאור קושי אחד הנוגע לחייו של העיוור הוא מפורט, ויש פתרון הנוגע לקושי הזה: הקושי: "הם לא יוכלו להצטיק מהלוח..." הפתרון: " ... או אפשר להגיד להם, או אפשר לרשום כתב כריף מיוחד."
4. לכידות וקישוריות	0,2,3	2	הטקסט לכיד ומקושר: הרעיונות מאורגנים ומובנים.
ב. לשון			
1. אוצר מילים ומשלב	0-2	1	אוצר המילים הולם כתיבה, אך אינו מגוון, ויש שיבושים מעטים במשלב הלשון.
2. תקניות מורפולוגית ותחבירית	0,1	1	המילים והמשפטים תקינים.
3. פיסוק	0-2	1	הפיסוק תקני בחלק מהטקסט.
4. כתיב	0,2	2	הכתיב תקני.
סך-הכול		13 מתוך 20	

דוגמה 3

ככל הצולט יש ילדיט ציוורית או ככל ציוורית אכל האט הט חייביט ללכת לבית ספר לציוורית? ללדיט צריק אט ללחט לציוורית להיות בבית ספר ללדיט כמו שלנו בשביל שיצלנו יותר, יותר חכמה, יותר כלי ויותר נחמד כי יש להט קשיט, לא כמו שלנו, הט לא רואיט צולט או ככל את עצמט. לה שהט ציוורית לא הופק אותט לעוניט הט כמונו רק שהט לא רואיט.

הקריטריונים	אפשרויות הציון	הציון	ההסבר
א. תוכן ומבנה			
1. התאמה לנושא	2,0	2	הטקסט עוסק בנושא הנדרש: שילוב תלמידים עיוורים בכיתות בית הספר.
2. הסבר על חשיבות הנושא	2,0	2	יש סיבה בנוגע לחשיבות של שילוב תלמידים עיוורים בכיתות בית הספר: "ללדיט צריק אט ללחט לציוורית להיות בבית ספר ללדיט כמו שלנו בשביל שיצלנו יותר, יותר חכמה, יותר כלי ויותר נחמד..."
3. תיאור הקשיים והפתרונות	2,0,4,6	2	יש תיאור של קושי אחד, אך אין פתרון: הקושי: "... כי יש להט קשיט, לא כמו שלנו, הט לא רואיט צולט או ככל את עצמט."
4. לכידות וקישוריות	3,2,0	2	הטקסט לכיד ומקושר באופן חלקי.
ב. לשון			
1. אוצר מילים ומשלב	2-0	1	אוצר המילים הולם כתיבה, אך אינו מגוון.
2. תקניות מורפולוגית ותחבירית	1,0	1	המילים והמשפטים תקינים.
3. פיסוק	2-0	1	הפיסוק תקני.
4. כתיב	2,0	2	הכתיב תקני.
סך-הכול		13 מתוך 20	

דוגמה 4

לדצתי חשב לפל תלמידים ציוריים הכיתות ראיאות מכיוון שהציוריים צריכים להשתלב בחברה ואת הם צריכים להיות עם ילדים שראים כדי שאתי שהם היו כבר גדולים אז הם ידעו איך לה מרשים להיות ילדים שראים ואת ילדים שראים אז שהם ילמדו את הכתה כי לה יאשר להם את הידע.

הקריטריונים	אפשרויות הציון	הציון	ההסבר
א. תוכן ומבנה			
1. התאמה לנושא	2,0	2	הטקסט עוסק בנושא הנדרש: שילוב תלמידים עיוורים בכיתות בית הספר.
2. הסבר על חשיבות הנושא	2,0	2	יש סיבות בנוגע לחשיבות של שילוב תלמידים עיוורים בכיתות בית הספר: סיבה 1: "לדצתי חשב לפל תלמידים ציוריים הכיתות ראיאות מכיוון שהציוריים צריכים להשתלב בחברה..." סיבה 2: "...ואת ילדים שראים אז שהם ילמדו את הכתה כי לה יאשר להם את הידע."
3. תיאור הקשיים והפתרונות	6,4,2,0	0	אין תיאור של הקשיים, ואין פתרונות הנוגעים לקשיים.
4. לכידות וקישוריות	3,2,0	3	הטקסט לכיד ומקושר.
ב. לשון			
1. אוצר מילים ומשלב	2-0	1	רוב המילים הולמות כתיבה, אך בחלק מהטקסט המשלב הולם דיבור.
2. תקניות מורפולוגית ותחבירית	1,0	1	המילים והמשפטים תקינים, חוץ מהמשפט הזה: "... כדי שאתי שהם היו כבר..."
3. פיסוק	2-0	0	יש נקודה רק בסוף הטקסט.
4. כתיב	2,0	2	יש שגיאת כתיב אחת: "יאשר" (במקום "יעשיר").
סך-הכול		11 מתוך 20	

דוגמה 5

תלמידים שלום. בית ספרנו רוצה לשלב תלמידים ציוורים בכיתות, מניע עם לתלמידים ציוורים הזדמנות כיתה ראייה, מניע להם להראים כמו כולם, אפילו שיהיה להם קצת קשיים מניע להם הזדמנות ללמוד איתנו ולכן כמה תלמידים ציוורים ילמדו בכמה כיתות בבית ספרנו לפני שפוש ימים, ואולי יישארו.

הקריטריונים	אפשרויות הציון	הציון	ההסבר
א. תוכן ומבנה			
1. התאמה לנושא	2,0	2	הטקסט עוסק בנושא הנדרש: שילוב תלמידים ציוורים בכיתות בית הספר.
2. הסבר על חשיבות הנושא	2,0	2	יש סיבה בנוגע לחשיבות של שילוב תלמידים ציוורים בכיתות בית הספר: "... מניע עם לתלמידים ציוורים הזדמנות כיתה ראייה, מניע להם להראים כמו כולם..."
3. תיאור הקשיים והפתרונות	2,0,4,6	0	אין תיאור של הקשיים, ואין פתרונות.
4. לכידות וקישוריות	2,0,3	2	הטקסט לכיד ומקושר באופן חלקי – יש חזרה על אותו רעיון פעמיים, והיא פוגעת מעט ברצף הרעיונות: "... מניע עם לתלמידים ציוורים הזדמנות כיתה ראייה..." "מניע להם הזדמנות ללמוד איתנו..."
ב. לשון			
1. אוצר מילים ומשלב	0-2	1	אוצר המילים הולם כתיבה, אך אינו עשיר.
2. תקניות מורפולוגית ותחבירית	0,1	0	אין התאם דקדוקי: "... אפילו שיהיה להם קצת קשיים... מניע להם הזדמנות..."
3. פיסוק	0-2	1	הפיסוק תקני בחלק מהטקסט.
4. כתיב	0,2	2	הכתיב תקני.
סך-הכול		10 מתוך 20	

כל הזכויות שמורות למדינת ישראל, משרד החינוך, ראמ"ה. השימוש במסמך זה, לרבות הפריטים שבו, מוגבל למטרות לימוד אישיות בלבד או להוראה ולבחינה על ידי מוסד חינוך בלבד, לפי הרשאה מפורשת למוסד חינוך באתר ראמ"ה. זכויות השימוש אינן ניתנות להעברה. חל איסור מפורש לכל שימוש מסחרי וכן לכל מטרה אחרת שאינה מסחרית. אין להעתיק, להפיץ, לעבד, להציג, לשכפל, לפרסם, להנפיק רישיון, ליצור עבודות נגזרות בין על ידי המשתמש ובין באמצעות אחר לכל מטרה או למכור פריט מפרטי המידע, התוכן, המוצרים או השירותים שמקורם במסמך זה. תוכן המבחנים, לרבות טקסט, תוכנה, תמונות, גרפיקה וכל חומר אחר המוכלל במסמך זה, מוגן על ידי זכויות יוצרים, סימני מסחר, פטנטים או זכויות יוצרים וקניין רוחני אחרות, ועל פי כל דין; כל זכות שאינה ניתנת במסמך זה במפורש, דינה כזכות שמורה.